“Ibrahim, alejhis-selam, doveo je Ismaila i njegovu majku, koja ga je dojila, i ostavio ih pored Kabe, pod jednim velikim drvetom koje se nalazilo iznad Zemzema, u gornjem dijelu Džamije. U tom vremenu, u Meki nije bilo nijednog stanovnika niti je u njoj bilo vode...”

Ibn Abbas kazuje: “Ibrahim, alejhis-selam, doveo je Ismaila i njegovu majku, koja ga je dojila, i ostavio ih pored Kabe, pod jednim velikim drvetom koje se nalazilo iznad Zemzema, u gornjem dijelu Džamije. U tom vremenu, u Meki nije bilo nijednog stanovnika niti je u njoj bilo vode. Ostavio ih je na tom mjestu, a pored njih je ostavio i ranac sa datulama i mješinu s vodom. Potom se Ibrahim okrenuo i zaputio natrag, a Ismailova majka krenu za njim i upita ga: ‘O Ibrahime, zar odlaziš i ostavljaš nas u ovoj dolini u kojoj nema ni ljudi niti bilo čega drugog?’, ponovivši mu te riječi nekoliko puta, međutim, on se na nju nije obazirao, nakon čega ga ona upita: ‘Da li ti je Allah naredio da tako postupiš?’ ‘Jest’, odgovori on. ‘On nas onda neće napustiti’, reče ona i krenu nazad, a Ibrahim, alejhis-selam, nastavi put. Kada je došao do jednog brežuljka kod kojeg ga njih dvoje više nisu mogli vidjeti, licem se okrenuo prema Kabi i, podignutih ruku, počeo učiti dove govoreći: ‘Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga Časnog hrama, da bi, Gospodaru naš, molitvu obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili!’ (Ibrahim, 37). Ismailova je majka dojila Ismaila i pila vodu, a kada je u mješini nestalo vode i ona i njen sin ožednjeli, nemoćno je gledala kako se njeno čedo previja i nogama udara od zemlju. Kako ga više nije mogla gledati u tom stanju, ona ode odatle i dođe do Safe, brežuljka koji joj je bio najbliži, pope se na njega, a zatim se okrenu prema dolini ne bi li koga vidjela, međutim, ne ugleda nikoga. Zatim je sišla sa Safe, a kada je stigla u dolinu, zadigla je kraj svoje odjeće i onda potrčala onako kako trči čovjek u nevolji, i tako je trčala sve dok nije prešla dolinu. Došla je do Merve i popela se na nju, te pogleda ne bi li koga vidjela, ali ne ugleda nikoga. Tako je učinila sedam puta.” Ibn Abbas, radijallahu anhuma, kazuje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada rekao: “To je sa’j koji ljudi obavljaju između Safe i Merve.” “Kada se zadnji put popela na Mervu, čula je neki glas i, obraćajući se sama sebi, rekla: ‘Šuti!’ Pažljivo je osluškivala, a potom je opet čula isti glas, pa je rekla: ‘Čula sam te, pa ako si u stanju pomoći mi, pomozi!’ Tada vidje meleka na mjestu na kojem se nalazi Zemzem kako kopa svojom petom – ili je rekao: svojim krilima – sve dok se nije pojavila voda, koju je pokušavala zadržati praveći nešto poput korita, a svojom je rukom ovako činila. Rukama je grabila vodu i punila svoju mješinu, a voda je, nakon svakog zahvatanja, još obilnije šikljala.” U drugoj verziji navodi se: “Voda je izvirala onoliko koliko bi je ona grabila.” Ibn

Abbas, radijallahu anhu, tada reče da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Allah se smilovao majci Ismailovoj, da nije dirala Zemzem – ili je rekao: da iz njega nije grabila vodu – od njega bi nastala rijeka.” Ibn Abbas dalje pripovijeda: “Ona se napila vode i podojila sina, a melek joj reče: ‘Ne plašite se propasti jer ovdje će biti Allahova kuća koju će sagraditi ovaj dječak i njegov otac, a Allah uistinu neće upropastiti njene stanovnike.’ Kaba je bila malo uzdignuta iznad zemlje, baš poput brežuljka, te su bujice nailazile i krnjile je sa desne i sa lijeve strane. I tako je Hadžera tu boravila, pijući zemzem i dojeći dijete, sve dok kraj njih ne naiđe jedna skupina pripadnika plemena Džurhum – ili se pak radilo o jednoj porodici iz ovog plemena. Oni su došli iz pravca Kedaa i ulogorili se u podnožju Meke, pa kada su vidjeli pticu kako kruži nebom, rekoše: ‘Ova ptica vjerovatno kruži iznad vode, a mi dobro poznajemo ovu dolinu i znamo da u njoj nema vode.’ Zatim su poslali jednog ili dvojicu izviđača koji tamo zaista nađoše vodu, a potom se vratiše svojim saplemenicima i obavijestiše ih o onome što su vidjeli. Nakon toga, zajedno se uputiše na to mjesto i tu, pored vode, zatekoše Ismailovu majku, koju upitaše: ‘Hoćeš li nam dozvoliti da se nastanimo tu kod tebe?’ ‘Da’, reče ona, ‘ali ja zadržavam pravo da vodu zabranim kome želim’, a oni se s tim složiše.” Ibn Abbas dalje pripovijeda: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ismailova majka bila je zadovoljna razvojem događaja, jer je voljela društvo’. Ova skupina iz plemena Džurhum naseli se kod nje, a uskoro dovedoše i svoje porodice koje se nastaniše tu s njima. Vremenom se njihov broj uvećao, izgradili su i kuće, a Ismail je izrastao u naočitog mladića i od njih je naučio arapski jezik. Ismaila su zavoljeli i divili mu se, a kada je stasao za ženidbu, oženiše ga djevojkom iz svoga plemena. Nedugo nakon toga, Hadžera je umrla. Nakon što se Ismail oženio, Ibrahim dođe u Meku da obiđe porodicu koju je tu ostavio, međutim, tada nije pronašao Ismaila. Kada je njegovu suprugu upitao gdje je Ismail, ona mu reče da je otišao u potragu za opskrbom. Potom ju je upitao kako žive i u kakvom se stanju nalaze, a ona mu, jadajući se, odgovori: ‘U veoma smo lošem stanju i živimo u neimaštini i oskudici.’ Kada ju je saslušao, Ibrahim joj reče: ‘Kada ti se muž vrati, poselami ga i poruči mu da promijeni kućni prag.’ Nakon što se Ismail vratio, baš kao da je nešto predosjećao, odmah je upitao: ‘Da li nam je neko dolazio?’, a žena mu odgovori: ‘Da. Posjetio nas je jedan starac’, a onda opisa kako je izgledao i nastavi: ‘I pitao je o tebi. Ja sam mu kazala gdje si, a onda je opet upitao kako živimo, pa sam mu rekla da smo u bijedi i oskudici.’ ‘A da li ti je šta poručio?’, upita je Ismail, a ona mu odgovori: ‘Da, rekao mi je da ti prenesem selam i da ti kažem da promijeniš kućni prag.’ ‘To je moj otac. Naredio mi je da se razvedem od tebe. Idi svojoj porodici’, reče joj Ismail i razvede se od nje, a kasnije se nanovo oženi iz istog plemena. Nakon određenog vremena, Ibrahim im opet dođe u posjetu, međutim, ni ovaj put ne nađe sina Ismaila. Uđe u kuću kod njegove supruge i upita je za Ismaila, a ona odgovori da je otišao u potragu za opskrbom. ‘Kako ste, u kakvom se stanju nalazite i kako živite?’, upita je Ibrahim, a ona odgovori: ‘Dobro smo i živimo u blagostanju i izobilju’, reče ona i zahvali se Allahu. ‘A šta jedete’, upita je. ‘Meso’, odgovori ona. ‘A šta pijete?’, upita je. ‘Vodu’, odgovori ona. Ibrahim, alejhis-selam, tada prouči dovu: ‘Allahu moj, podari im blagoslov u mesu i vodi!’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje reče: ‘Oni tada nisu imali žitarica, a da su ih imali, on bi uputio dovu da i one budu blagoslovljene.’ Zato, ko god se izvan Meke u prehrani osloni samo na meso i vodu, oni mu neće prijati.” U drugoj se verziji navodi da je Ibrahim, alejhis-selam, nakon što je došao u Meku, upitao: “Gdje je Ismail?” “Otišao je u lov”, odgovori Ismailova supruga i upita ga: “Zar se nećeš smjestiti

kod nas, pojesti nešto i popiti?" "A šta jedete i pijete?", upita je on. "Jedemo meso i pijemo vodu", odgovorila je, a Ibrahim, alejhis-selam, prouči dovu: "Allahu moj, podari im blagoslov u onome što jedu i piju." Na ovom mjestu prenosilac navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ovaj bereket u Meki posljedica je Ibrahimove dove." Ibn Abbas dalje kazuje da je Ibrahim Ismailovoj supruzi rekao: "Kada ti se muž vrati, poselami ga i poruči mu da učvrsti kućni prag." Nakon što se Ismail vratio, upita: "Da li nas je neko posjetio?" "Jeste. Dolazio je neki starac lijepog izgleda", reče ona i o njemu se najljepše izrazi. Pitao je za tebe i o tome kako živimo, a ja sam mu kazala da živimo lijepo. Ismail je upita: "Da li ti je šta poručio?" "Da. Poselamio te i rekao da učvrstiš kućni prag", odgovori ona. "To je bio moj otac, a ti si taj prag. Naredio mi je da te zadržim kao svoju suprugu", reče Ismail. I tako, nakon nekog vremena, Ibrahim opet dođe u Meku i zateče Ismaila kako u hladu drveta u blizini Zemzema pravi strijele. Kada ga je vidio, Ismail ustade i jedan prema drugom postupiše onako kako otac postupa prema sinu i sin prema ocu. "Ismaile, Allah mi je nešto naredio!", reče Ibrahim, a on mu odgovori: "Postupi onako kako ti je naredio tvoj Gospodar." "A hoćeš li mi u tome pomoći?", upita ga Ibrahim, a on reče: "Hoću, pomoći ću ti!" "Allah mi je naredio da na ovom mjestu izgradim Kabu", i pokaza na brežuljak koji se malo uzdizao nad okolinom. Tada su njih dvojica postavili temelje Kabe. Ismail je donosio kamenje, a Ibrahim je gradio. Kada je građevina postala visoka, Ismail je donio kamen i položio ga, kako bi Ibrahim stao na njega. Tako je Ibrahim zidao, a Ismail mu je dodavao kamenje. Obojica su govorili: "Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš!" (El-Bekara, 127). U drugoj se verziji navodi: "Ibrahim je na put krenuo sa Ismailom i njegovom majkom i sa sobom su ponijeli mješinu s vodom. Kada bi se Ismailova majka napila iz nje, mlijeko bi joj obilno poteklo, pa je hranila svoje dijete. Nakon što stigoše u Meku, Ibrahim ih ostavi pod velikim drvetom i krenu nazad svojoj porodici. Ismailova je majka krenula za njim i pratila ga sve dok ne stigoše do mjesta Keda, gdje ga poče dozivati: 'Ibrahime, kome nas to ostavljaš?', a on joj odgovori: 'Ostavljam vas Allahu.' 'Zadovoljna sam Allahom', odgovori ona i krenu nazad. Pila je vodu iz mješine, nakon čega bi joj mlijeko obilno poteklo, pa bi dojila Ismaila. Kada je potrošila vodu, reče: 'Trebala bih otići i malo razgledati ne bih li koga vidjela.' Otišla je i popela se na brežuljak Safa, te počela razgledati uokolo ne bi li gdje koga primijetila, a kada ne vidje nikoga, spusti se u dolinu te potrči i dođe na brežuljak Merva. Tako je, trčeći sa jednog brežuljka na drugi, postupila više puta. Onda reče: 'Trebala bih otići da vidim šta on radi', misleći na dijete, a zatim ode do njega i nađe ga u takvom stanju kao da je, zbog uzdisaja, u smrtnom hropcu. Duša joj ni ovaj put ne dade mira te opet reče: 'Trebala bih otići i razgledati uokolo. Možda ugledam koga!' Otišla je i popela se na Safu sa koje je posmatrala okolinu, međutim, ni ovaj put ne vidje nikoga. Tako je, žurno hodajući, sedam puta prešla prostor između Safe i Merve, nakon čega reče: 'Trebala bih otići da vidim šta mi je s djetetom.' Utom je začula neki glas te odmah povika: 'Pomozi, ako u tebi ima ikakvog dobra!' Tada se ukaza Džibril, koji svojom petom zagreba po zemlji, nakon čega voda obilno poteče. Ismailova se majka tome mnogo začudi i poče kopati..."

[Vjerodostojan] [Hadis bilježi imam Buhari]

Ibn Abbas veli da je Ibrahim, alejhis-selam, doveo Ismaila i njegovu majku Hadžeru, Koptkinju, koju je Sari, prvoj Ibrahimovoj ženi, poklonio vladar Egipta. Hadžera je dojila Ismaila. On kazuje: "Ibrahim ih je ostavio pored Kabe, pod jednim velikim drvetom koje se

nalazilo iznad Zemzema, u gornjem dijelu Džamije. U tom vremenu, u Meki nije bilo nijednog stanovnika niti je u njoj bilo vode. Ostavio ih je na tom mjestu, a pored njih je ostavio i ranac sa datulama i mješinu s vodom. Potom se Ibrahim okrenuo i zaputio natrag, odlazeći u Šam, a Ismailova majka krenu za njim i upita ga: 'O Ibrahime, zar odlaziš i ostavljaš nas u ovoj dolini u kojoj nema ni ljudi niti bilo čega da se jede i pije?', ponovivši mu te riječi nekoliko puta, međutim, on se na nju nije obazirao, nakon čega ga ona upita: 'Da li ti je Allah naredio da tako postupiš?' 'Jest', odgovori on. 'On nas onda neće napustiti', reče ona i krenu nazad, a Ibrahim, alejhis-selam, nastavi put. Kada je došao do jednog brežuljka kod kojeg ga njih dvoje više nisu mogli vidjeti, licem se okrenuo prema Kabi i, podignutih ruku, počeo učiti dove govoreći: 'Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini Mekke u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga Časnog hrama, gdje se ne smije sjeći drveće, loviti i voditi borba, a to je bilo tako kako bi se moglo posvetiti ibadetu, da bi, Gospodaru naš, molitvu obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili!' (Ibrahim, 37). Allah je primio njegovu dovu. Majka je dojila Ismaila i pija vodu i jela plodove koje je imala. Kada joj je sve to nastalo, ožednila je i on i njen sin koji se previjao i nogama udara od zemlju. Nije ga mogla gledati u takvom stanju, pa je otišla na najbliži brežuljak Saffu i okrenula se prema Mekki kako bi nekog vidjela. Kada je stigla u dolinu, nije mogla da vidi svoja sina, pa je požurila i umorila se. Stigla je na Mervu hodajući i pogledala ima li nekoga. Nije vidjela nikoga. To je učinila sedam puta. Ibn Abbas, radijallahu anhuma, kazuje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada rekao: "To je sa'j koji ljudi obavljaju između Safe i Merve." "Kada se zadnji put popela na Mervu, čula je neki glas i, obraćajući se sama sebi, rekla: 'Šuti!' Pažljivo je osluškivala, a potom je opet čula isti glas, pa je rekla: 'Čula sam te, pa ako si u stanju pomoći mi, pomozi!' Tada vidje meleka na mjestu na kojem se nalazi Zemzem kako kopa svojom petom – ili je rekao: svojim krilima – sve dok se nije pojavila voda, koju je pokušavala zadržati praveći nešto poput korita, a svojom je rukom ovako činila. Rukama je grabila vodu i punila svoju mješinu, a voda je, nakon svakog zahvatanja, još obilnije šikljala." U drugoj verziji navodi se: "Voda je izvirala onoliko koliko bi je ona grabila." Ibn Abbas, radijallahu anhu, tada reče da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Allah se smilovao majci Ismailovoj, da nije dirala Zemzem – ili je rekao: da iz njega nije grabila vodu – od njega bi nastala rijeka." Ibn Abbas dalje pripovijeda: "Ona se napila vode i podojila sina, a melek joj reče: 'Ne plašite se propasti jer ovdje će biti Allahova kuća koju će sagraditi ovaj dječak i njegov otac, a Allah uistinu neće upropastiti njene stanovnike.' Kaba je bila malo uzdignuta iznad zemlje, baš poput brežuljka, te su bujice nailazile i krnjile je sa desne i sa lijeve strane. I tako je Hadžera tu boravila, pijući zemzem i dojeći dijete, sve dok kraj njih ne naiđe jedna skupina pripadnika plemena Džurhum – ili se pak radilo o jednoj porodici iz ovog plemena. Oni su došli iz pravca Kedaa i ulogorili se u podnožju Meke, pa kada su vidjeli pticu kako kruži nebom, rekoše: 'Ova ptica vjerovatno kruži iznad vode, a mi dobro poznajemo ovu dolinu i znamo da u njoj nema vode.' Zatim su poslali jednog ili dvojicu izviđača koji tamo zaista nađoše vodu, a potom se vratiše svojim saplemenicima i obavijestiše ih o onome što su vidjeli. Nakon toga, zajedno se uputiše na to mjesto i tu, pored vode, zatekoše Ismailovu majku, koju upitaše: 'Hoćeš li nam dozvoliti da se nastanimo tu kod tebe?' 'Da', reče ona, 'ali ja zadržavam pravo da vodu zabranim kome želim', a oni se s tim složiše." Ibn Abbas dalje pripovijeda: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ismailova majka bila je zadovoljna razvojem događaja, jer je voljela društvo'. Ova skupina iz plemena Džurhum naseli se kod nje, a uskoro dovedoše i svoje porodice koje se nastaniše tu s njima. Vremenom se njihov broj uvećao, izgradili su i kuće, a Ismail je izrastao u naočitog mladića i od njih je

naučio arapski jezik. Ismaila su zavoljeli i divili mu se, a kada je stasao za ženidbu, oženiše ga djevojkom iz svoga plemena. Nedugo nakon toga, Hadžera je umrla. Nakon što se Ismail oženio, Ibrahim dođe u Meku da obiđe porodicu koju je tu ostavio, međutim, tada nije pronašao Ismaila. Kada je njegovu suprugu upitao gdje je Ismail, ona mu reče da je otišao u potragu za opskrbom. Potom ju je upitao kako žive i u kakvom se stanju nalaze, a ona mu, jadajući se, odgovori: 'U veoma smo lošem stanju i živimo u neimaštini i oskudici.' Kada ju je saslušao, Ibrahim joj reče: 'Kada ti se muž vrati, poselami ga i poruči mu da promijeni kućni prag.' Tim riječima mislio je na razvod braka, jer žena je poput kućnog praga. Nakon što se Ismail vratio, baš kao da je nešto predosjećao, odmah je upitao: 'Da li nam je neko dolazio?', a žena mu odgovori: 'Da. Posjetio nas je jedan starac', a onda opisa kako je izgledao i nastavi: 'I pitao je o tebi. Ja sam mu kazala gdje si, a onda je opet upitao kako živimo, pa sam mu rekla da smo u bijedi i oskudici.' 'A da li ti je šta poručio?', upita je Ismail, a ona mu odgovori: 'Da, rekao mi je da ti prenesem selam i da ti kažem da promijeniš kućni prag.' 'To je moj otac. Naredio mi je da se razvedem od tebe. Idi svojoj porodici', reče joj Ismail i razvede se od nje. Kasnije se nanovo oženio iz istog plemena. Nakon određenog vremena, Ibrahim im opet dođe u posjetu, međutim, ni ovaj put ne nađe sina Ismaila. Uđe u kuću kod njegove supruge i upita je za Ismaila, a ona odgovori da je otišao u potragu za opskrbom. 'Kako ste, u kakvom se stanju nalazite i kako živite?', upita je Ibrahim, a ona odgovori: 'Dobro smo i živimo u blagostanju i izobilju', reče ona i zahvali se Allahu. 'A šta jedete', upita je. 'Meso', odgovori ona. 'A šta pijete?', upita je. 'Vodu', odgovori ona. Ibrahim, alejhis-selam, tada prouči dovu: 'Allahu moj, podari im blagoslov u mesu i vodi!' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje reče: 'Oni tada nisu imali žitarica, a da su ih imali, on bi uputio dovu da i one budu blagoslovljene.' Zato, ko god se izvan Meke u prehrani osloni samo na meso i vodu, oni mu neće prijati." Ibn Abbas dalje kazuje da je Ibrahim Ismailovoj supruzi rekao: "Kada ti se muž vrati, poselami ga i poruči mu da učvrsti kućni prag." Nakon što se Ismail vratio, upita: "Da li nas je neko posjetio?" "Jeste. Dolazio je neki starac lijepog izgleda", reče ona i o njemu se najljepše izrazi. Pitao je za tebe i o tome kako živimo, a ja sam mu kazala da živimo lijepo. Ismail je upita: "Da li ti je šta poručio?" "Da. Poselamio te i rekao da učvrstiš kućni prag", odgovori ona. "To je bio moj otac, a ti si taj prag. Naredio mi je da te zadržim kao svoju suprugu", reče Ismail. I tako, nakon nekog vremena, Ibrahim opet dođe u Meku i zateče Ismaila kako u hladu drveta u blizini Zemzema pravi strijele. Kada ga je vidio, Ismail ustade i jedan prema drugom postupiše onako kako otac postupa prema sinu i sin prema ocu, tj. zagrliše se. "Ismaile, Allah mi je nešto naredio!", reče Ibrahim, a on mu odgovori: "Postupi onako kako ti je naredio tvoj Gospodar." "A hoćeš li mi u tome pomoći?", upita ga Ibrahim, a on reče: "Hoću, pomoći ću ti!" "Allah mi je naredio da na ovom mjestu izgradim Kabu", i pokaza na brežuljak koji se malo uzdizao nad okolinom. Tada su njih dvojica postavili temelje Kabe. Ismail je donosio kamenje, a Ibrahim je gradio. Kada je građevina postala visoka, Ismail je donio kamen i položio ga, kako bi Ibrahim stao na njega. Tako je Ibrahim zidao, a Ismail mu je dodavao kamenje. Obojica su govorili: "Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, čuješ naše dove i znaš za gradnju ove kuće!" Rečenica u kojoj stoji da je učio arapski jezik ukazuje koliko je arapski jezik star i da je bio prije Ibrahima, ali je Ismail prvi koji je njime jasno govorio, kao što stoji u hadisu: "Ismail je prvi ko je progovorio jasnim arapskim jezikom. Tad je imao četrnasest godina." Bilježi ga Širazi u Elkabu, a ispravnim ga smatra Albani.